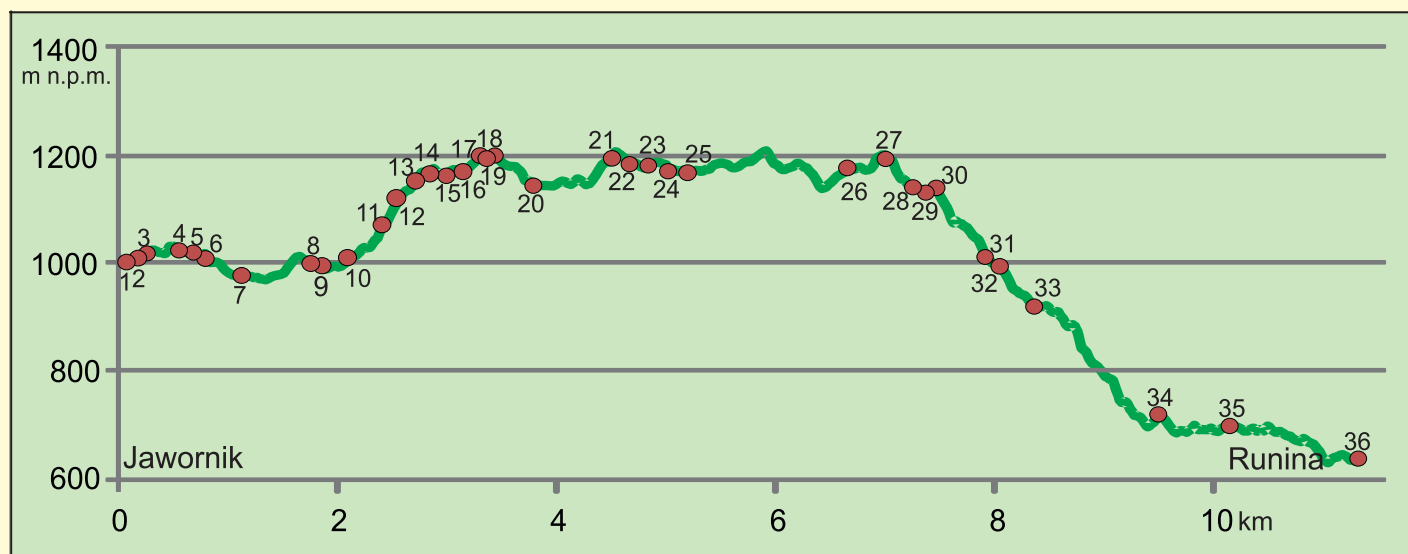

Przystanki ścieżki / Zastávky na trase / Trail stops:

1. Granica Bieszczadzkiego Parku Narodowego i Lasów Państwowych / Hranica Bieszczadského Národného parku a Štátnych lesov / Border of the Bieszczady National Park and State Forests.
2. Okazałe dziuplaste jawory / Nádherné bútlavé javory / Stately, hollowed beech trees.
3. Leśne ptaki śpiewające / Lesné spievajúce vtáky / Forest songbirds.
4. Zalesiony szczyt Jawornika / Zalesnený vrch hory Javorník / Wooded top of Jawornik peak.
5. Bogactwo gatunkowe owadów na polankach Jawornika / Bohatá diverzita ovadov na poľanách Javorníka / Insects species richness on clearings of Jawornik peak.
6. Omszone pnie buków i jaworów / Machom porastené pne bukova a javorov / Mossy trunks of beech and sycamore trees.
7. Kuźnie dzięciołów / Hniezdne dutiny ďatľov / Woodpecker foraging holes.
8. Bucznia z podrostem jodłowym / Bučina s jedľovým podrastom / Beechwood with fir understory.
9. Drzewostan bukowo-jodłowy eksploatowany w przeszłości / Bukovo-jedľové lesné porasty exploatované v minulosti / Beech and Fir forest stand exploited in past.
10. Organizmy żyjące w martwym drewnie / Organizmy žijúce v mŕtvom strome / Organisms living in dead wood.
11. Mieszkańcy dziuplastych drzew / Obyvatelia bútlavých stromov / Residence of hollow trees.
12. Grzyby i porosty nadrzewne / Stromové huby a lišajníky / Tree fungus and lichens.
13. Jaworzyna karpacka / Karpatská javorina / Carpathian sycamore forest.
14. Zarastająca śródleśna polanka / Zarastajúca poľana v strede lesa / Overgrowing glade in the middle of forest.
15. Borówczyska na polanie / Čučoriedkové kríky na poľane / Alpine blueberry communities on glade.
16. Gleba brunatna kwaśna w obniżeniu śródgrzbietowym / Hnedozeme kyslé v nižšie položených častiach medzi vrchami / Brown acidic soil in the land reduction between mountain ridges.
17. Kwaśna buczyna górską / Kyslá horská bučina / Acidophilous beechwood *Luzulo nemorosae-Fagetum*.
18. Polana z widokiem na Małe Jasto i Łopiennik / Poľana s výhľadom na poľské vrchy Małe Jasto a Łopiennik / Glade with panoramic view of Male Jasto and Lopiennik summits.

19. Ziołorośla paprociowe na stoku Paportnej / Papraďovité rastliny na úbočí Paportnej / Herb-fern communities on the slope of Paportna peak.
20. Puszcza u źródeł potoku Wielki Lutowy / Pralesy pri prameňoch poľského potoku Wielki Lutowy / Primeval forest at the Wielki Lutowy spring.
21. Górna granica lasu / Horná hranica lesa / The upper forest line.
22. Kolonia roślin wysokogórskich i wschodniokarpackich na Rabiej Skale / Kolónia vysokohorských a východokarpatských rastlín na Riabej Skale / Alpine and East Carpathian plants communities on Rabia Skala.
23. Wododział europejski / Európska rozvodnica / European drainage divide.
24. Rzeźba gór fałdowych / Rezba zvlňených hôr / Fold mountains. Lay of the land.
25. Urwisko na Rabiej Skale – panorama Bukowskich Wierchów / Útes na Riabej Skale – panoráma Bukovských vrchov / Rabia Skala cliff – panorama of the Bukovske Vrchy.
26. Stara droga z II wojny światowej / Stará cesta z obdobia druhej svetovej vojny / The World War II road.
27. Rozległa panorama z połoniny Dziurkowca / Rozľahlá panoráma z poloniny Ďurkovca / Panoramic view from Dziurkowiec summit.
28. Ptaki połonin / Vtáky žijúce v Poloninách / Alpine meadows birds.
29. Źródło wody pitnej oraz widok na wieś Runina / Prameň pitnej vody a pohľad na obec Runina / Drinking water spring and view of Runina village.
30. Zbiorowiska połoninowe Dziurkowca / Spoločenstvá polonín Ďurkovca / Subalpine communities of Dziurkowiec summit.
31. Skalna grzęda / Skalná hornina / The rock ledge.
32. Rezerwat Przyrody „Rabia Skala” / Národná prírodná rezervácia Jarabá skála (Riaba Skala) / The Jaraba Skala National Nature Reserve.
33. Las bukowy siedliskiem nadobnicy alpejskiej / Bukový les – domov fúzača alpského / Beech forest – Rosalia longicorn natural habitat.
34. Sposoby gospodarowania w lasach na Słowacji / Spôsoby hospodárenia v lesoch na Slovensku / Way of managing in Slovakian forests.
35. Trzy źródła o uzdrawiającej mocy / Tri pramene vody majúce moc uzdravenia / Three healthy springs.
36. Historia wsi Runina / História obce Runina / The history of Runina village.

© Bieszczadzki Park Narodowy 2013
Ustrzyki Górne 19, 38-713 Lutowiska; www.bdpn.pl
Správa NP Poloniny
Ul. Mieru 193; 06761 Stakčín

ISBN 978-83-88505-43-0

Druk: CHEMIGRAFIA, 38-400 Krosno, ul. Białobrzeska 74

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Karpackiego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013

**Transgraniczna
ścieżka przyrodnicza**

„Wetlina – Rabia Skala – Runina”

**Cezhraničný
turistický náučný chodník
„Wetlina – Riaba Skala – Runina”**

**Cross-border nature trail
„Wetlina – Rabia Skala – Runina”**

Ścieżka rozpoczyna się na Jaworniku (1021 m n.p.m.), na który możemy dojść z Wetliny szlakiem zielonym lub żółtym, a kończy się w słowackiej miejscowości Runina. Na trasie wędrówki znajduje się kilka widokowych szczytów: Paportna (1199 m n.p.m.), Rabia Skała (1199 m n.p.m.) i Dziurkowiec (1189 m n.p.m.), z których można podziwiać malownicze panoramy gór. Spotykamy tutaj bardzo cenne zbiorowiska leśne: buczynę ziołoroślową oraz wschodniokarpacką odmianę jaworzyny ziołoroślowej. Rozległe naturalne lasy sprzyjają występowaniu licznych populacji dużych ssaków roślinożernych i drapieżnych, a także rzadkich ptaków. Osobliwością Rabiej Skały jest kilkunastu dziesięciometrowe urwisko skalne opadające na stronę słowacką, odsłaniające gruboławicowe pstre piaskowce ciśnieńskie płaszczowiny dukielskiej. Schodząc z pasma granicznego do Runiny wędrujemy przez słowacki Rezerwat Przyrody „Rabia Skała”, który chroni geologiczne struktury pasma fliszowego oraz zasoby leśne. Miejscem wartym odwiedzenia są trzy źródła wody o uzdrawiającej mocy oraz malownicza kapliczka, położone wśród drzew. Stare bukowe lasy z dużą ilością powalonych, rozkładających się drzew są doskonałym miejscem do życia rzadkiego chrząszcza z rodziny kózkowatych – nadobnicy alpejskiej, która jest symbolem ścieżki.

Czas przejścia ścieżki od szczytu Jawornika do Runiny – ok. 5,5 godziny.

Turistická trasa sa začína v poľskom Javorníku (Jawornik 1021 m n. m.), na ktorú sa dostaneme z Wetliny, po chodníkoch označených zelenou alebo žltou farbou, a končí sa v slovenskej obci Runina. Na tejto trase sa nachádza niekoľko vrchov: Paportna (1199 m n. m.), Riaba Skala (1199 m n. m.) a Ďurkovec (1189 m n. m.), z ktorých sa nám naskytne krásny výhľad na panorámu hôr. Pozorujeme tu veľmi cenné lesné spoločenstvo: bukový porast *Dentario glandulosae-Fagetum athyrietosum distentifoliae*, ako aj východokarpatský druh javorového porastu *Aceri-Fagetum athyrietosum distentifoliae*. Rozľahlé prírodné lesy podporujú výskyt početnej populácie veľkých cicavcov, bylinožravých, ale aj tých dravých, a taktiež sú priaznivým miestom pre zriedkavo sa vyskytujúce druhy vtákov. Kuriozitou Riabej Skaly sú skalné útesy, ktoré prečnievajú po slovenskej strane a dosahujú niekoľko desiatok metrov. Útesy odкрývajú rôznofarebné hrubé lavice pieskovca Duklianského priesmyku. Schádzajúc z hraničného pásma do Runiny, prechádzame cez Národnú prírodnú rezerváciu Jarabá skala (Riaba Skala), ktorá ochraňuje geologické štruktúry flyšového pásma, ako ja lesné fondy. Oplatí sa navštíviť takzvané „Tri studničky” – tri pramene vody, ktorá má uzdravujúcu moc, ako aj krásnu kaplnku nachádzajúcu sa medzi stromami. Staré bukové lesy s veľkým počtom pováľaných, rozkladajúcich sa stromov sú vynikajúcim miestom pre život fúzača alpského – zriedkavého chrobáka z druhu fúzačov, ktorý predstavuje symbol tejto trasy.

Čas trvania turistickej trasy od vrchola Javorníka do Runiny - ok. 5,5 hod.

Our trail begins at the Jawornik (1021 m a.s.l.), where we can get from Wetlina village using green or yellow track. Trail ends in Slovakian village Runina. On our route there are some stunning summits like: Paportna (1198 m a.s.l.), Rabia Skala (1199 m a.s.l.) and Dziurkowiec (1189 m a.s.l.) from which we can enjoy picturesque panoramas of the mountains. We will find here valuable plant communities like: Carpathian beech-herb wood and East-Carpathian sycamore-tall herb wood. Extensive, natural forest became favorable for carnivores and herbivorous mammals and some rare bird species. Singularity of Rabia Skala is tens of meters high cliff, which cross over to Slovakian side, showing us spotted Cisna sandstones of the Dukla nappe. Coming down from the border line route to Runina, we are hiking through the Slovakian Nature Reserve “Jaraba Skala” which protects geological structures of the Carpathian flysch and forest resources. A place worth visiting is so called “Tri studnický” – three water springs and picturesque chapel hidden among the trees. Old beech forest with a large number of fallen, decomposed trees became perfect natural habitat for Rosalia longicorn – rare longhorn beetle, a symbol of that trail.

Hiking time from Jawornik summit to Runina – approx. 5,5 h.

